

СТАНОВИЩЕ
на Кирило-Методиевския научен център
по повод приетата на 3 декември 2019 г.
от събранието на МАНУ
„ПОВЕЛБА ЗА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК“

Приетата на 03.12.2019 г. от събранието на МАНУ „Повелба за македонскиот јазик“ е поредниот опит да биде заличена врзката на современиот официален јазик на Република Северна Македонија со българските му корени и произход чрез манипулирање на историческите факти и прикривање на истината.

Проблемът со „македонскиот јазик“ възниква през 60 – 70-те години на XIX в. во контекста на сръбската пропаганда. До тој момент, како се вижда од творчеството на възрожденците, родени во земите на дн. Република Северна Македонија, како Йоаким Кърчовски, Теодосий Синаитски, Кирил Пейчинович и братя Миладинови, местните наречат јазика си „български“ и тоа е изрично отбелязано на заглавните страници на техните произведения. Един од първите използвал „македонски“ вместо „български“ за определяне характера на славяноезичното население во земите на дн. Северна Македонија, е попадналият под силно сръбско влияние Георги Пулевски. Въпреки че през следващите години, македонистите се увеличават, като цяло, те остават маргинална група, без влияние и со променяща се според обстоятелствата „македонска“ и „българска“ идентичност. Поради тази причина, да се определя јазика, на който са писали „македонските преродбеници“ от XIX в. като „македонски“, след като те самите са го нарекли „български“ е груба фалшификация.

Сред основанията за приемот на тој закон за јазика ловко са преплетени современиите етични норми на днешна Европа от типа на: *„Јазикот како човечка пројава е неразделив сегмент од севкупното културно наследство и колективната меморија на секој народ“*, *„Македонскиот јазик го говорат и припадници на другите етнички заедници во државата“*, *„Јазичното право е синоним за природното и основно човеково право да го зборува, да го проучува и да го заштити сопствениот јазик и јазикот на својата држава“* со откровеното изопачавање на истината за етническиот произход како на јазика, така и на населението на државата Северна Македонија.

Така сред научно признатите факти, че *„генеалогички, македонскиот јазик потекнува од идноевропското јазично семејство и ѝ припаѓа на групата на словенски јазици, во подгрупата јужнословенски“* липсва уточнението, че става дума за българската група јужнославянски диалекти, за разлика од сръбската група.

Што се отнася до *„развојот на писмениот македонски јазик се врзува за најмалку две автохтонни писма/азбуки, глаголицата и кирилицата, а современиот азбука е втемелена врз старословенската, кирило-методиевската и црковно-словенската кирилица и има богата скрипторска (Охрид, Лесново и др.), црковно-словенска, апокрифна, народна и книжовно-уметничка традиција“*, която се възприема единствено и само како „македонска“, като и дума не се споменава за съществувањето на Българска држава, част од която са били тогавашните земи на Република Северна Македонија, и во која тој јазик е възприет како официален јазик на државата и црквата, како и че и двете азбуки – глаголица и кирилица – са били употребявани во цялата българска говорна територија, че богатата *„скрипторска традиција“* е неразривно свързана со българската и е само част од целостната българска книжовна традиција од Средновековието до наши дни. Разпространението на славянската

писменост на територията на дн. република Северна Македония е отписано в Пространното житие на св. Климент Охридски, написано в Охрид, от охридския архиепископ Теофилакт. В него изрично е казано, че Климент е бил изпратен в тази част на българска държава от българският владетел княз Борис и през цялото време е разполагал с пълната материална и морална подкрепа на българската държава.

Изкривяването на историческите факти не подминава и имената на известни и признати в цялата славистика учени, като това на словенеца Ватрослав Облак, който според декларацията на МАНУ доказвал, че: „македонският јазик се говорел на просторите на Македонија на кои живееле македонските Словени, посебно во солунскиот регион, е токму тој јазик којшто преку кирило-методиевските преводи на Светите книги, ги внел Словените во христијанскиот свет“. Студията си Облак аргументира несъстоятелността на Панонската теория за произхода на най-ранния писмен славянски език и на базата на изследване на говора на две села от района на Солун – Сухо и Висока – доказва, че в основата на езика на Кирил и Методий ляга техният роден диалект – солунският диалект на българските славяни, определени от учения като „македонски българи“ или „българи от Македония“.

Признавайки „доцната стандартизация“ на съвременния македонския книжовен език, който е „еволуирал без оглед на тоа што немал цврсти општествено политички рамки“, като част от „опитоприфатени сознания“ и в търсене на собствената идентичност, в документа се цитират имената на хора, писали на „народни македонски говори“ – Григор Пърличев, Кузман Шапкарев, Марко Цепенков, братя Миладинови, Райко Жинзифов – хора, които многократно и ясно са декларирали своята българска идентичност и българския характер на езика, на който говорят и творят.

Използването и подмяната на историческата истина за тези български възрожденски дейци и писатели, български народни будители, хора с неизменно **българско** самосъзнание и дейност за **българите** в Македония, е поредният опит за манипулация и изкривяване на истината чрез създаване на *собствени македонски* корени там, където те не съществуват.

В становището на МАНУ се отбелязва, че „стандардниот македонски јазик е кодифициран од органите на Народна Република Македонија во мај 1945 година, а оваа службена кодификација ѝ претходат повеќе индивидуални и групни потфати за кодификација на македонската азбука и правопис...“, но тук по „неясни“ причини са пропуснати политическите аспекти на тази кодификация – Резолюцията на Коминтерна от 1934 г., както и двете решения от прочутите заседания на АСНОМ в манастира „Св. Прохор Пшински“ от 2 август и 2 септември 1944 г.

Напълно естествено е за XXI век говорите в Република Северна Македония да са включени в съвременните Общоевропейски лингвистичен атлас и в Общославянския лингвистичен атлас, но картите на тези атласи само доказват целостта на българската говорна територия така, както тя се е запазила и до днес.

Опитът с понятия от XX и XXI в. да се обясняват реалности назад във времето до IX в., подмяната и манипулирането на историческите факти, откровените лъжи за личности, доказали своето българско самосъзнание с целия си живот, не могат да променят истината – съвременният официален език на Република Северна Македония е плод на политически причини, а не на лингвистичен развой и представлява регионална българска книжовна норма, създадена на базата на български диалекти от Македония и кодифицирана с правителствено решение през май 1945 г.